

Esh C.M., Esh C.H., Esh S.
НУХТ, м. Київ, Україна

Словник-довідник бухгалтера
Словарь-справочник бухгалтера
Dictionary-reference accountant

Автором розроблено словник-довідник бухгалтера, який розкриває зміст нових категорій бухгалтерського обліку і включає понад 500 категорій, що стосуються обліку. Словник-довідник рекомендується використовувати в процесі виконання самостійної роботи, семінарських і практичних занять, написанні доповідей і рефератів

Автором разработано словарь-справочник бухгалтера, который раскрывает содержание новых категорий бухгалтерского учета и включает более 500 категорий с бухгалтерского учета. Словарь-справочник рекомендуется использовать в процессе выполнения самостоятельной работы, семинарских и практических занятий, написании докладов и рефератов.

Dictionary-reference accountant author work out, which open contents new categories of account calculation and include more 500 categories of account calculation. Dictionary-reference recommended make use in process implement independent the work, seminar and practical activity, write address and papers.

Пояснювальна записка

Словник-довідник з бухгалтерського обліку розроблено на основі Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, журналів "Все про бухгалтерський облік" і підручників.

Словник розкриває зміст нових категорій бухгалтерського обліку, тлумачення яких подаються в Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку і Законі "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99.

Словник сприяє формуванню у студентів нового економічного мислення, більш широкого світогляду, глибшого розуміння та засвоєння спеціальних термінів з бухгалтерського обліку.

Словник-довідник рекомендується використовувати в процесі виконання самостійних робіт, семінарських і практичних завдань, самопідготовки, написання доповідей та рефератів.

Словник побудовано в алфавітному порядку. Він включає більше 500 категорій, що стосуються обліку.

АВАЛІСТ (вексельний ПОРУЧИТЕЛЬ) – це особа, яка здійснює аваль (вексельне поручительство), що забезпечує здійснення платежу за векселем у випадку несплати його платником.

Автономність – це принцип бухгалтерського обліку та фінансової звітності, за яким кожне підприємство розглядається як юридична особа,

відокремлена від її власників, через що особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства.

Акордна система оплати праці – це різновид відрядної системи, за якою норма і розцінка для виконання або групи виконавців встановлюються не за кожною окремою операцією, а на весь комплекс робіт.

Акредитив – це зобов'язання банку за наказом імпортера оплатити тратту експортера або акцептувати його тратту за наявності необхідних обставин. У міжнародній практиці відкривають такі акредитиви, як: безвідзивний, підтверджений та револьверний, доручення банку покупця банку постачальника провести оплату за відвантажену продукцію, товар, надані послуги на підставах, обумовлених у цьому дорученні.

Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Активи в користуванні, на зберіганні - це активи, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні (об'єкти оперативної (операційної)) оренди основних засобів, матеріальних цінностей на відповідальному зберіганні, у переробці, на комісії.

Активний ринок – це ринок, якому властиві такі умови: предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними; будь-коли можна знайти зацікавлених продавачів і покупців; інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.

Акцепт розрахункових документів – це напис уповноваженої особи (акцептування) на рахунку, який засвідчує прийняти рахунок до платежу. Після цього покупець надає своєму банку платіжне доручення на оплату придбаного товару й отримує виписку уповноваженого банку про списання грошових коштів із поточного рахунка.

Акцизний збір – це не прямий податок на високорентабельні і монопольні товари (продукцію), що включається до ціни цих товарів (продукції), перелік яких та його ставки тверджуються Верховною Радою України.

Акція – це цінний папір без установленого терміну обігу що засвідчує дольову участь у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в акціонерному товаристві і право на участь в управлінні ним, дає його власнику право на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства.

Амортизація – це систематичний розподіл вартості, що амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Амортизована собівартість фінансової інвестиції – собівартість фінансової інвестиції з урахуванням її часткового списання внаслідок зменшення корисності, збільшеної (зменшеної) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії).

Аналітичні рахунки бухгалтерського обліку – це рахунки, що децентралізують і конкретизують синтетичні рахунки, з допомогою яких ведеться аналітичний облік і відображаються конкурентні види засобів, джерела їх утворення та господарські процеси.

Антирозбавляюча потенційна проста акція – це фінансовий інструмент або інша угода, конвертація якої в прості акції приведе до

збільшення чистого прибутку (зменшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності в майбутньому.

Арештоване нерухоме майно – це майно боржника, на яке звернено стягнення і яке підлягає реалізації.

Асоційоване підприємство – це підприємство, в якому інвестору належить блокувальний (більше 25% пакет акцій (голосів)) і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.

Б

Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання та власний капітал.

Балансова (книжкова) вартість цінних паперів – це вартість майна акціонерного товариства, створеного за рахунок власних джерел, і поділена на кількість випущених акцій.

Балансовий прибуток (збитки) – це сума фінансових результатів від усіх видів діяльності підприємства за звітний період, включаючи фінансовий результат від реалізації продукції (робіт, послуг), у тому числі продукції підсобних, допоміжних та обслуговуючих виробництв і господарств, основного капіталу, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових результатів і матеріальних цінностей, а також прибутки (збитки) від орендних (лізингових) операцій, роялті та інших позареалізаційних операцій.

Банківська тратта – це перевідний вексель, виставлений банком чи особою від його імені до оплати, який прирівнюється до готівкових коштів і не може бути повернений без оплати.

Банкрутство – це визнана арбітражним судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури.

Батрет (товарний обмін) – це господарська операція, що передбачає проведення розрахунків за товари (роботи, послуги).

безготівкові - це перерахування грошових коштів із рахунка підприємства-платника на рахунок підприємства-отримувача. Фінансовим посередником у цих розрахунках є банк, який надає послуги своїм клієнтам-підприємствам.

Безкоштовно надані товари (роботи, послуги) – це:

- товари, що надаються платником податків згідно з договорами дарування, іншими договорами, які не передбачають грошової або іншої компенсації вартості таких матеріальних цінностей і нематеріальних активів або їх повернення, чи без укладання таких угод;

- роботи і послуги, що надаються платником податків без вимоги про компенсацію їх вартості;

- товари, передані юридичній або фізичній особі на відповідальне зберігання і використані нею в її виробничому або господарському обороті.

Безнадійна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Безнадійна заборгованість – це заборгованість із зобов'язань, за якою минув строк позовної давності; яка виявилася непогашеною внаслідок недостатності майна особи, оголошеної банкрутом у встановленому чинним законодавством порядку; яка виявилася непогашеною внаслідок недостатності коштів; стягнення якої стало неможливим через стихійне лихо; прострочена заборгованість померлих фізичних осіб, а також визнаних у судовому порядку безвісно відсутніми.

Безоплатна передача – це надання товарів (робіт, послуг) набувачам благодійної допомоги без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсацій благодійної організації такими отримувачами або іншими особами, пов'язаними з ними.

Безперервність діяльності – це принцип бухгалтерського обліку та фінансової звітності, який передбачає оцінку активів і зобов'язань підприємства, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі.

Безповоротна фінансова допомога – це:

- сума коштів, передана платнику податків згідно з договорами дарування, іншими подібними договорами, які не передбачають відповідної компенсації або повернення таких коштів (за винятком бюджетних дотацій та субсидій), або без укладання таких угод;
- сума безнадійної заборгованості, відшкодована кредитором позичальником після списання такої безнадійної заборгованості.

Безспірні вимоги кредиторів – це вимоги кредиторів, визнані боржником, інші вимоги кредиторів, підтвержені виконавчими документами або розрахунковими документами, за якими відповідно до чинного законодавства здійснюється списання коштів з рахунків боржника.

Благодійна діяльність – це безоплатна діяльність благодійних організацій, що не передбачає отримання прибутку від цієї діяльності.

Благодійна організація – це недержавна організація, головною метою діяльності якої є здійснення благодійної діяльності в інтересах суспільства або окремих категорій осіб.

Благодійність – це добровільне безоплатне пожертвування фізичних і юридичних осіб, що полягає в наданні набувачам благодійної допомоги (матеріальної, фінансової, організаційної тощо). Специфічними формами благодійності є меценатство та спонсорство.

Бланки суворого обліку – це бланки свідоцтв, дипломів про освіту, трудові книжки, посвідчення, а також інші документи, що посвідчують особу, засвідчують подію, право, освіту, проїзні і товарно-супровідні документи.

Боржник – це суб'єкт підприємницької діяльності, неспроможний виконати свої грошові зобов'язання перед кредиторами, у тому числі зобов'язання щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), протягом трьох місяців після настання встановленого строку їх сплати.

Близькі члени родини – чоловік або дружина фізичної особи, прямі родичі (діти або батьки) як фізичної особи, так і її чоловіка або дружини, а також чоловік або дружина будь-якого прямого родича фізичної особи або її чоловіка (дружини).

Брак – це вироби, напівфабрикати і роботи, що за своєю якістю не відповідають установленим стандартам або технічним умовам і тому не можуть бути використані за своїм призначенням або потребують додаткової обробки.

Бухгалтерська амортизація – це систематичний розподіл вартості необоротних активів, що амортизується протягом терміну їх корисного використання.

Бухгалтерська звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Бухгалтерська проводка – це відображення господарської операції та її суми на рахунках (із зазначенням, які саме рахунки дебетуються та які кредитуються).

Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передача інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

Мета ведення бухгалтерського обліку – це надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності і рух грошових коштів підприємства.

Бухгалтерський стандарт – це стандартні вимоги до методів і процедур ведення бухгалтерського обліку.

Бухгалтерські рахунки – це спосіб групування та відображення економічно однорідних об'єктів обліку.

В

Валовий дохід – це загальна сума доходу від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній та нематеріальній формах як на території України, так і поза її межами.

Валюта України – це грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу; кошти, що знаходяться на рахунках або вносяться у вигляді внесків до банківських та інших кредитно-фінансових установ на території України; платіжні документи та інші цінні папери, виражені у валюті України.

Валютний дериватив – це стандартний документ, що засвідчує право продати або купити валютну цінність за обумовлених умов у майбутньому. Правила випуску та обігу валютних деривативів установлюються Національним банком України.

Валютні операції – це відносини між господарюючими суб'єктами, відображені в обліку як господарська подія, в якій вимірником є іноземна валюта (долари, марки, франки тощо); операції, пов'язані з:

- переходом права власності на валютні об'єкти;
- використанням валютних цінностей ж засобу платежу;
- передаванням заборгованості та інших зобов'язань;
- ввезенням, переказом і пересиланням за кордон валютних цінностей.

Вантажна митна декларація (ВМД) – це заява, що містить відомості про товари та інші предмети і транспортні засоби й мету їх переміщення через митний кордон України, про зміну митного режиму, необхідну інформацію для митного оформлення, митного контролю, митної статистики, нарахування митних платежів.

Вартість гудвілу – це ціна, яку покупець має заплатити понад балансову вартість чистих активів підприємства.

Вартість, що амортизується – це первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Векселедавець – це особа, яка отримала товар (роботи і послуги) і видала вексель (платник за векселем).

Вексель (заміна, обмін, розмін) – це письмово оформлене боргове зобов'язання встановленого зразка, що засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити після настання строку певну суму грошей власнику векселя (векселедержателю).

Вексель простий (тратта) – це нічим не обумовлена пропозиція векселедавця платнику сплатити векселедержателю встановлену у векселі суму в певний строк. В операціях із переказ-ним векселем беруть участь як мінімум три особи: векселедавець (трасант), векселедержатель (ремітент) і платник (пірасант).

Вексель простий – це нічим не обумовлене зобов'язання векселедавця сплатити в певний строк кредитору (векселедержателю) встановлену у векселі грошову суму.

Визнання елементів фінансових звітів – це процес опису, оцінки та включення до фінансового звіту певної статті.

Викупна вартість цінних паперів – це сума, яку сплачує акціонерне товариство за придбання власних акцій або при достроковому погашенні облігацій.

Вилучений капітал – це фактична собівартість акцій власної емісії, викуплених товариством у своїх акціонерів.

Виписка банку – документ, що видається банком підприємству і відображає рух грошових коштів на поточному рахунку.

Виробничий метод нарахування амортизації основних засобів – метод, оснований на передбаченні, що функціональна корисність об'єкта залежить не від часу, а від результатів його використання. До того ж строк корисної служби визначається кількістю продукції та обсягом послуг, які підприємство планує виготовити або надати з використанням об'єкта.

Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – сума, фактично отримана суб'єктом підприємницької діяльності на розрахунковий рахунок або в касу за здійснення операцій із продажу продукції (товарів, робіт, послуг).

Витрати – це зменшення економічних вигод протягом періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Витрати адміністративні – це витрати, пов'язані з обслуговуванням виробництва й управлінням ним у масштабі всього підприємства.

Витрати виробництва – це спожиті в процесі виробництва засоби виробництва, що втілюють у собі виконану роботу (сировину, матеріали, амортизацію основних засобів, працю працівників, зайнятих у процесі виробництва (теперішньому)) з відповідними на неї нарахуваннями тощо.

Витрати (дохід) з податку на прибуток – це загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка обрахована з облікового прибутку (збитку) і складається з поточного податку на прибуток з урахуванням

відстроченого податкового зобов'язання та відстроченого податкового активу.

Витрати змінні – це витрати, величина яких змінюється пропорційно до зміни обсягу виробництва (випуску).

Витрати комплексні – це витрати, що складаються з кількох економічних елементів (загальновиробничі витрати).

Витрати на продукцію – це витрати, пов'язані з виробництвом продукції або придбанням товарів для реалізації.

Витрати непродуктивні – це витрати, що утворюються з причин, які свідчать про недоліки в технології та організації виробництва (брак продукції, оплата надурочних робіт тощо).

Витрати непрямі – витрати на виробництво, що не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом і тому не потребують розподілу.

Витрати одноеlementні – економічно однорідні витрати, що не поділяються на різні компоненти, незалежно від їх місця та цільового призначення (сировина, матеріали, паливо, енергія, заробітна плата тощо).

.....
.....
.....

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: [наказ Міністерства фінансів України: від 31 березня 1999 р. № 87] // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №4. – С. 87 – 102.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»: [наказ Міністерства фінансів України: від 31 березня 1999 р. № 87] // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №4. – С. 11 – 86.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: [наказ Міністерства фінансів України: від 31 березня 1999 р. № 87] // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №4. – С. 103 – 198.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»: [наказ Міністерства фінансів України: від 31 березня 1999 р. № 87] // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №4 – С. 202 – 234.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал»: [наказ Міністерства фінансів України: від 28 травня 1999 р. № 137] // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 6. – С. 17 – 32.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: [наказ Міністерства фінансів України: від 28 травня 1999 р. № 137] // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 6. – С. 87 – 102.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Основні засоби»: [наказ Міністерства фінансів України: від 27 квітня 2000 р. № 92] // Відомості Верховної ради України. – 2000. – № 5, С. 22 – 92.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: [закон України: від 16 липня 1999 р. № 192/4-ВР] // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 9, С. 12 – 82.